

خلاصه درس ۱۴ - مطالعات اجتماعی پایه هفتم - (منابع آب و خاک)

با افزایش جمعیت، مصرف منابع **بیشتر** می شود.

برای جلوگیری از کاهش یا به خطر افتادن منابع، باید: **راه‌های استفاده صحیح از منابع را یاد بگیریم.**

کشور ما ایران دارای منابع آب **محدود** است.

با این که ایران از **شمال** و **جنوب** به دریاهای بزرگ راه دارد **با مشکل کمبود آب مواجه است**، زیرا **آب دریاها شور است و قابل استفاده مستقیم برای آشامیدن نیست.**

یکی از منابع مهم تأمین **آب** شهرنشینان و روستاییان، **رودها** هستند.

اغلب رودهای دائمی و پرآب ایران از **کوه‌های البرز و زاگرس** سرچشمه می‌گیرند.

رودهای پرآب ایران قابل کشتیرانی نیستند، چون از شیب‌های تند کوهستانی جاری می‌شوند.

تنها رود قابل کشتیرانی ایران بخش‌هایی از **رود کارون** است.

معمولاً رودهای ایران را از نظر جهت جریان آب یعنی جایی که به آن می‌ریزند می‌توان به

سه حوضه آبریز تقسیم کرد:

حوضه آبریز داخلی

رودهایی که به دریاچه‌ها و باتلاق‌های داخلی یا زمین‌های اطراف خود نفوذ می‌کنند که اغلب فصلی هستند.

حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان

رودهایی که از کوه‌های زاگرس و کوه‌های پراکنده داخلی سرچشمه می‌گیرند و به خلیج فارس و دریای عمان می‌ریزند.

حوضه آبریز دریای خزر

رودهایی که از کوه‌های البرز و ارتفاعات شمالی سرچشمه می‌گیرند و به دریای خزر می‌ریزند.

میزان مجاز مصرف آب برای یک فرد در شبانه روز ۱۵۰ لیتر تعیین شده است.

اما در ایران متوسط مصرف در شبانه روز ۲۵۰ تا ۳۰۰ لیتر است.

هر لیتر تقریباً معادل چهار لیوان آب است.

امروزه مصرف آب به دلیل افزایش جمعیت و تغییر شیوه زندگی روز به روز بیشتر شده است.

ما چه کمکی می‌توانیم بکنیم؟

درست مصرف کنیم

- مثلاً در موقع حمام کردن یا مسواک زدن، شیر آب را باز نگذاریم. در هنگام دوش گرفتن به طور متوسط هر دقیقه ۲۰ لیتر آب مصرف می‌شود.
- شیرهای آب را همیشه بازدید و تعمیر کنیم تا چکه نکند.

آب را آلوده نکنیم

- زباله‌ها را در رودها و آب‌های جاری نریزیم. از نظر دین اسلام آلوده کردن آب‌ها گناه است. از مواد شوینده که ترکیبات شیمیایی دارند، کمتر استفاده کنیم. چون این مواد آب‌های زیرزمینی را آلوده می‌کنند.

منابع خاک

خاک چگونه تشکیل می شود؟

خاک، لایه نازکی از پوسته زمین است که از **خرد شدن سنگ‌ها** پدید آمده است. خاک طی زمان طولانی با توجه به عواملی مانند **سنگ‌ها، آب، دمای هوا** و **موجودات زنده** یک منطقه تشکیل می‌شود.

نواحی دارای خاک حاصلخیز در کشور: در کشور ما در **جلگه‌ها و اطراف رودها و برخی کوهپایه‌ها** خاک‌های حاصلخیز وجود دارد.

نواحی دارای خاک نامناسب در کشور: خاک برخی **مناطق مرکزی، شرقی یا جنوبی** کشور به علت وجود **نمک یا آهک** در خاک، برای کشاورزی مناسب نیستند. در این مناطق به علت **خشکی هوا و کمبود بارندگی**، گیاهک (هوموس) خاک بسیار کم است.

چه عواملی موجب از بین رفتن خاک می‌شود؟

مثال:

- مصرف بیش از حد مواد غذایی و کشت بی‌دری یک محصول در زمین و استراحت ندادن به خاک.
- قطع درختان و کندن بوته‌ها که موجب می‌شود خاک در اثر باد و باران به راحتی شسته شود.
- استفاده نامناسب و بی‌رویه از کودهای شیمیایی.
- ایجاد ساختمان و جاده و کارخانه روی خاک‌های قابل کشت.
- دفن زباله‌ها در خاک.

در کشور ما **سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری**، حفاظت از خاک را بر عهده دارد.